

УДК
338.45:336.64
(477)



Доповіді розроблено в рамках Модулю Жана Моне Європейські практики із зеленої трансформації: уроки для України Проєкт 101085135-EUGREEN.
Проєкт співфінансується Європейським Союзом, проте висловлені погляди та думки належать лише авторам цього проєкту і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з питань освіти та культури. Ні Європейський Союз, ні грантодавець не можуть нести за них відповідальність.

Морозова Світлана

к.е.н., доц.

Дьомін Ігор

PhD-студент

кафедра Економічної теорії та міжнародних економічних відносин
ННІ «Придніпровська державна академія будівництва і архітектури»
м. Дніпро, Україна

ЗЕЛЕНІ КАПІТАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ В ПОВОЄННІЙ ВІДБУДОВІ УКРАЇНИ

Анотація: Повоєнна відбудова України фокусується на впровадженні зелених технологій та сталого розвитку за підтримки глобальних трендів і програм ЄС. Основні напрями включають енергоефективність, циркулярну економіку, зелені інвестиції та інфраструктурні проєкти.

Ключові слова: *Зелені технології, сталий розвиток, енергоефективність, циркулярна економіка, зелені інвестиції, інфраструктурні проєкти, відновлення України, європейський зелений курс, інтеграція в ЄС, зелене фінансування.*

Повоєнну відбудову України неможливо уявити без зелених технологій. Цьому сприяє світовий тренд зеленої економіки та її активізація в ЄС. План відновлення України спрямований на прискорення сталого економічного зростання, а його головне бачення: «Україна є сильною європейською країною та магнітом для інвестицій». Багато національних планів відновлення включають зелені вектори. Головною метою цих програм є поширення зеленої економіки, наприклад програми відновлення чистого та захищеного середовища, енергетична безпека та зелені курси, плани інтеграції в ЄС та програми розвитку різних сфер суспільної діяльності.

Прогресивні стійкі основи (програма відновлення та модернізації житлово-комунального господарства та інфраструктури регіонів, програма відновлення та модернізації соціальної інфраструктури, програма відновлення основ: Цифрова нація, Програма розвитку економічного сектору з доданою вартістю).

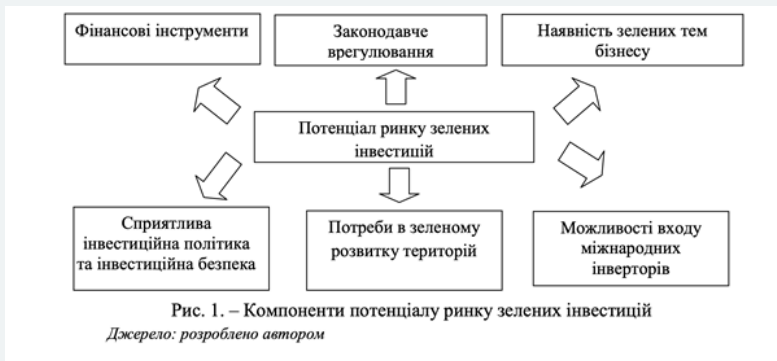
ЄС запускає зелені курси в січні 2021 року, ініціатива «Новий європейський Баугауз» поширює концепцію зеленого будівництва та реновації. У рамках ініціативи також розроблено план дій для України, в якому визначено три основні напрямки роботи: вирішення актуальних проблем житлового будівництва, впровадження підходів циркулярної економіки у післявоєнній відбудові та розвиток потенціалу місцевих громад. Наразі «Новий європейський Баугауз» проводить техніко-економічні дослідження проектів кільцевої забудови та готується до впровадження пілотних проектів у Запоріжжі, Миколаєві, Бучі та Рівному. Національний план відновлення України та конкретні «зелені» плани Проекти потребують значного фінансування. Тому оновлюється ринок зелених інвестицій – підприємницького капіталу, орієнтованого на всі сектори економіки, кінцевою метою якого є позитивний вплив на навколишнє середовище, водночас відновлюючи територію та сприяючи розвитку екологічно орієнтованих бізнес-практик.

До повномасштабного вторгнення національний внесок у боротьбу із зміною клімату оцінювався у приблизно 102 мільярди євро. Очікується, що до 2030 року, після закінчення бойових дій, ця кількість буде тільки збільшуватись. За даними Міжнародної фінансової корпорації, Україна має потенціал ринку зелених інвестицій у 73 мільярди доларів у сфері енергоефективності та «чистої» енергії, але для їх залучення необхідно запровадити ефективні механізми зеленого фінансування. На основі повної та комплексної активної діагностики можливостей ринку зелених інвестицій ми надаємо інвесторам надійні та прибуткові інструменти інвестування.

Практична необхідність встановлення таких механізмів і процедур, розвиток наукових методів діагностики є умовою надійної основи формування інвестиційної політики. Ці методи мають забезпечити системність, комплексність, регулярність, універсальність діагностичних процедур та їх доступність широкому колу учасників інвестиційного процесу.

Потенціал ринку зелених інвестицій можна розглядати як в цілому можливості активізації внутрішніх та залучення зовнішніх інвестицій у зелену економіку.

Він формується під спільним впливом об'єктивних факторів економічного розвитку та національної регуляторної інвестиційної політики. Оцінка потреб та можливостей зеленого розвитку території, тобто фінансові інструменти, інвестиційні регулятори Процеси, «зелений» бізнес, безпека капіталовкладень.



Особлива увага на аналізі інвестиційних ризиків і перешкод. Вихід на ринок і загроза втрати капіталу. Потенціал ринку залежить від можливості комбінування різних видів використання. Форма та призначення інструментів зеленого інвестування: - Зелена акція (Випуск акцій компаніями, які роблять внесок у сталий розвиток прямо (через впровадження зелених проєктів) або опосередковано (через впровадження відповідальних практик бізнесу)),

- Зелена біржа (Платформа для торгівлі екологічними, соціальними та сталими цінними паперами),

- Зелена позика (Кредитна підтримка проєктів, спрямованих на реалізацію цілей сталого розвитку),

- Зелена кредитна лінія (Гнучка зелена позика, що передбачає отримання коштів поступово частками в рамках визначено ліміту. Банки, що отримують кредитну лінію, мають можливість новий фінансовий продукт для певних цільових груп, зокрема домогосподарств, що впроваджують ощадне споживання або малого бізнесу, що займається зеленими проєктами),

- Зелений фонд (Венчурні та пайові інвестиційні фонди, які допомагають робити інвестиції в інноваційні екопроекти та диверсифікувати ризики),
- Зелений банк (Банківська установа, створена для акумуляції та спрямування внутрішніх коштів на екологічно відповідальні інвестиційні проекти),
- Зелена облігація (Застава з фіксованим доходом для залучення капіталу в сферу зеленого бізнесу через ринок боргового капіталу),
- Зелені фінансові центри (Модуль фінансової інфраструктури, призначений для мобілізації приватного капіталу в сфері зеленого інвестування, надання консультаційної та технічної допомоги),
- Зелений аукціон (Аукціон, на якому представлені зелені проекти. Критерій відбору – можливість реалізувати ощадні технології за найнижчу ціну),
- Зелений грант (Пряме залучення коштів у проекти сталого розвитку, що не передбачає передачі права власності чи фінансових зобов'язань. Замість прямих дивідендів інвестор отримує вигоду від покращення власного іміджу),
- Технічна допомога (Фінансові та інші ресурси та послуги, що надаються країнами донорами на безоплатній та безповоротній основі з метою поширення зеленої економіки),
- Податок на вуглець (Встановлена урядом ціна, яку компанії-забруднювачі повинні платити за кожну тону викидів CO₂. Кошти спрямовуються на створення та підтримку «зеленої» інфраструктури).

Багато з цих положень передбачають пряме фінансування «зелених» проектів Підприємства (кредитні лінії, зелені кредити, акції, зелені банки, гранти), іншою метою було створити сприятливі умови для інвестиційної діяльності (зелені біржі, фінансові центри, технічна допомога та гарантії) та створити інструменти для залучення більшої кількості приватного капіталу у сфері зеленого підприємництва (зелені облігації, зелені фонди, зелені аукціони). Ці інструменти не є чимось новим для фінансових ринків, вони не тільки можуть бути використані для мобілізації капіталу для «зелених» проектів, але вони широко використовуються в глобальній практиці зелених інвестицій завдяки своїй зручності, відносній простоті та ефективності. Залежно від етапу реалізації та цілей «зеленого» проекту можливе їх поєднання та комплексне використання.

Повоєнна відбудова України неможлива без впровадження зелених технологій і сталого розвитку. Україна активно інтегрує принципи циркулярної економіки та енергоефективності у свої національні плани відновлення. Підтримка ЄС, включаючи ініціативу «Новий європейський Баугауз», відіграє ключову роль у впровадженні цих принципів. Для ефективного залучення інвестицій розробляються та впроваджуються різноманітні фінансові інструменти, такі як зелені облігації, позики, фонди та технічна допомога. Очікується значне зростання ринку зелених інвестицій в Україні, що сприятиме сталому економічному розвитку та екологічній безпеці країни.

Список використаних джерел:

1. План відновлення України. URL: <https://recovery.gov.ua>
2. Зінченко О., Апальков С. Європейський зелений курс на шляху реалізації національних економічних інтересів. Проблеми економіки. 2023. № 1 (55), 42-48.
3. New European Bauhaus: Actions for Ukraine. An official website of the European Union. URL: <http://surl.li/fcfot>
4. Механізм фінансування «зеленого» переходу. Звіт Українського Фонду Сталого розвитку за підтримки Міжнародного Фонду «Відродження» та ЄС в рамках проєкту «EU4USociety». URL: <https://ukrsf.org/green-finance-ua/>
5. Дубко А. Перспективи та бар'єри розвитку ринку зелених облігацій в Україні. Baltic Journal of Legal and Social Sciences, 2022. № 2. С. 58-64.
6. Саха Д., Штуббе Р., Білек П., Акерман А., Даниляк А., Олійник В.-А. Потрібне чітке бачення. Якою повинна бути «зелена» відбудова України? Економічна правда. 19.07.2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/07/19/689310/>
7. "Green" Economy: from Global Concept to Reality of Local Development (2018) /according to the general editorial N. Stukalo. Dnipro: Seredniak T.K. 336. <https://philpapers.org/rec/STUGEF>
8. Конеченков А. Сектор відновлюваної енергетики України до, під час та після війни: аналітична доповідь / За ред. В. Омельченка. Центр Разумкова. 11.11.2022. URL: <http://surl.li/gyzai>
9. Ветрова В. Під час відбудови України має враховуватися Європейський зелений курс. Green Post. 08.05.2022. URL: <http://surl.li/trrcz>
10. Яковенко В.С., Кучеренко С.К. Методичні аспекти оцінювання туристичної інфраструктури України. Бізнес Інформ, 2022. № 6. С. 151-157
11. Iakovenko, V., Pavlov, R., Pavlova, T., Levkovich, O. (2023). Transformational Opportunities for Business Entities in the Circular Economy. 12. In: Koval, V., Kazancoglu, Y., Lakatos, ES. (eds) Circular Business Management in Sustainability. ISCMEE 2022. https://doi.org/10.1007/978-3-031-23463-7_6